



1. Referentie

Referentie	Derks, A., Elchardus, M., Glorieux, I. & Pelleriaux, K. (1998). De schoolloopbaan en de attitudes van de kinderen van werklozen. <i>Nieuw tijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel</i> , <i>11</i> , (2), 41-60.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit artikel worden de data van een longitudinaal onderzoeksproject over de effecten van werkloosheid van de vader op de schoolloopbaan en de attitudes van de kinderen weergegeven. De gegevens zijn verkregen uit interviews met een 200-tal vaders. Het artikel beschrijft het onderzoek naar de effecten van de werkloosheid van de vader op de schoolloopbaan en op de attitudes van de kinderen, meer bepaald op de attitudes 'racisme' en 'utilitair individualisme'. Verder wordt dieper ingegaan op de jongerensubcultuur die teruggevonden werd bij de doelgroep.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, onderwijs, werk
Trefwoord(en)	Attitudes, schoolloopbaan, schoolprestaties, sociale demotie, subcultuur, waarden, werkloosheid

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	
Onderzoeker(s)	Anton Derks, Mark Elchardus, Ignace Glorieux & Koen Pelleriaux Onderzoeksgroep TOR Vakgroep Sociologie VUB Pleinlaan 2 1050 Elsene Tel: 02/ 629 20 24 Fax: 02/ 629 30 52 torgroep@vub.ac.be http://www.vub.ac.be/TOR

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat zijn de effecten van de werkloosheid van de vader op de schoolloopbanen en de attitudes van de kinderen? Wat de houdingen betreft gaat de aandacht naar individualisme en racisme. In hoeverre worden deze houdingen doorgegeven van de ouders op de kinderen en/of in hoeverre wijzen ze ook bij de kinderen op sociale demotie?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	De onderzoeksdata zijn zowel kwalitatief als kwantitatief. Van de vaders werd twee keer een diepte-interview afgenomen, de eerste keer in 1984 en de tweede keer in 1993. Verder werd hen gevraagd een tijdsbestedingdagboek bij te houden. De jongeren kregen een schriftelijke vragenlijst voorgelegd.
Onderzochte	De onderzoekspopulatie betrof werkloze mannen (die al gewerkt hadden) en tewerkgestelde

groep	<p>mannen (die ooit werkloos waren), van Belgische nationaliteit, Nederlandssprekend, tussen de 24 en de 37 jaar oud uit de regio Halle-Vilvoorde. De onderzoekspopulatie bevatte 784 mensen. 219 van de mannen in de onderzoeksbevolking waren tewerkgesteld op het ogenblik van het onderzoek in 1984. 229 waren kortstondig (minder dan een jaar) werkloos en 336 waren langdurig (meer dan een jaar) werkloos. Uit de drie groepen werden dan zuiver toevallige steekproeven getrokken. Er werden 206 respondenten weerhouden. Van hen waren er 95 tewerkgesteld op het ogenblik van de interviews in 1984, 56 waren kortstondig werkloos en 55 langdurig werkloos. In 1993 konden 177 respondenten opnieuw geïnterviewd worden. De jongeren die in 1984 reeds in de onderzochte gezinnen aanwezig waren en in 1993 ouder waren dan 14 jaar, werden geselecteerd.</p> <p>De vaders werden dus ingedeeld in 4 groepen: Groep I: Tewerkgestelden in '84, die voordien maximaal 6 maand werkloos waren (n=41) Groep II: tewerkgestelden in '84, die voordien meer dan 6 maand werkloos waren (n=45) Groep III: Kortstondig werklozen in '84 (n=44) Groep IV: Langdurig werklozen in '84 (n=47)</p>
Bereik	Regionaal (Halle-Vilvoorde)

7. Resultaten

Schoolloopbaan	<p>Kinderen van langdurige werklozen hebben een grotere kans op zittenblijven en op schoolachterstand, ook na controle voor andere achtergrondvariabelen. De waargenomen verschillen wijzen in de richting van een blijvend effect van de werkloosheid van de vader op de schoolprestaties van de kinderen. Dit vertaalt zich uiteindelijk in de onderwijsvorm waarin de kinderen terechtkomen. De effecten van de werkloosheid van de vader op de schoolprestaties van de kinderen worden door het onderwijssysteem verwerkt tot schoolachterstand en kanalisering. Dit maakt werkloosheid ook gedeeltelijk erfelijk.</p>
Verklaringen verslechterende schoolprestaties	<p>De verslechterde schoolresultaten kunnen niet verklaard worden via spanningen in het gezin. Ook een afname van het 'sociaal kapitaal' biedt geen verklaring voor de slechtere schoolresultaten van de kinderen.</p> <p>Een afgenomen ambitie van de ouders en geslonken aspiraties van de jongeren vormen wel een mogelijke verklaring.</p>
Attitudes	<p>De hoogste niveaus van racisme en individualisme worden gevonden als werkloosheid van de vader en schoolachterstand samen voorkomen. De werkloosheid van de vader verhoogt de kans onrechtstreeks dat de kinderen in het beroepsonderwijs terecht komen. In deze onderwijsvorm hebben de beschreven attitudes een grotere kans om zich te ontwikkelen. Schoolachterstand en beroepsonderwijs beïnvloeden de attitudes 'racisme' en 'individualisme' op twee verschillende manieren. Men kan ze ten eerste beschouwen als rationele of psychologisch begrijpbare aanpassingen aan sociaal-economische deprivatie. Men kan de houdingen ook beschouwen als onderdeel van een subcultuur waarmee de kinderen van de werklozen in contact komen. Om de subcultuur te meten werden de muziek- en televisiezendervoorkeur gemeten.</p>

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Derks, A., Elchardus, M., Glorieux, I. & Pelleriaux, K. (1996). *Voorspelbaar ongeluk: over de letsels die werkloosheid nalaat bij mannen en hun kinderen*. Brussel: VUB Press.

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In 1984 werd een groep mannen, waarvan de helft werkloos was en de andere helft werkte, uitvoerig bevestigd. Negen jaar later, in 1993, werden die mannen, evenals hun kinderen, opnieuw geïnterviewd. De meeste van hen waren op dat moment aan het werk, een paar verzeilden blijvend in de werkloosheid, maar de beroepsloopbaan van velen getuigt van grote sociale kwetsbaarheid. De werkloosheid van de vader heeft op haar beurt weer negatieve effecten op de schoolresultaten van de kinderen. Dezen hebben daarom een relatief grote kans schoolachterstand op te lopen en naar het beroepsonderwijs te worden gekanaliseerd. Op deze manier wordt

werkloosheid sociaal erfelijk. De nefaste invloed van werkloosheid stopt overigens niet als men opnieuw werkt. Jongeren die geconfronteerd werden met de werkloosheid van hun vader en hun eigen mislukken op school, participeren in een cultuur van deprivatie waarvan racisme en individualisme deel uitmaken.